



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PLz. ÚS 1/2014-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. mája 2014 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika podľa § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov o zjednotení odchylných právnych názorov senátov Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci zabezpečenia záruk kontradiktórnosti konania pri preskúmaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie prijal toto

s t a n o v i s k o :

Pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku

všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Všeobecná charakteristika sťažností obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s.

V priebehu rokov 2012 a 2013 bolo Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) doručených viacero sťažností (takmer 40) obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej aj „sťažovateľka“), ktoré sú z vecného hľadiska a z hľadiska v nich uplatnených námietok proti postupom a rozhodnutiam všeobecných súdov porovnateľné, resp. v zásade totožné.

Sťažovateľka je právnická osoba, ktorá podniká v oblasti poisťovníctva. V rámci svojej podnikateľskej činnosti sťažovateľka okrem iného uzatvára (spravidla) s fyzickými osobami poisťovné zmluvy, ktoré sú vo väčšine prípadov opatrené osobitnou rozhodcovskou doložkou zakladajúcou právomoc rozhodcovského súdu (spravidla ide o Arbitrážny súd Košice) rozhodovať o sporoch medzi zmluvnými stranami vyplývajúcich z predmetnej poisťovnej zmluvy, pričom rozhodnutie rozhodcovského súdu má (môže mať) v zmysle dojednanej rozhodcovskej doložky povahu exekučného titulu.

Vo veciach napadnutých sťažnosťami podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) rozhodcovský súd zaviazal žalované fyzické osoby (účastníkov poisťovných zmlúv), ktoré boli v omeškaní s platením poisťovného, aby v určených lehotách zaplatili dlžné poisťovné. Následne sťažovateľka (po márnom uplynutí lehoty na zaplatenie dlžného poisťovného) podala v predmetných veciach návrhy na vykonanie exekúcie na základe platných exekučných titulov (rozhodnutí rozhodcovského súdu), na základe

ktorých sťažovateľkou navrhnutí súdni exekútori podali miestne príslušným okresným súdom žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

V sťažnosťami napadnutých veciach miestne príslušné okresné sudy (konajúce spravidla vyšším súdnym úradníkom) v sťažnostiach označenými (a napadnutými) uzneseniami žiadosti exekútorov o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bez nariadenia pojednávania zamietli. Sťažovateľka proti napadnutým uzneseniam okresných súdov podala odvolania, o ktorých rozhodovali miestne príslušné krajské sudy tak, že odvolaniami napadnuté uznesenia okresných súdov potvrdili. Proti v sťažnostiach označeným (a nimi napadnutým) uzneseniam krajských súdov podala následne sťažovateľka dovolania, ktoré vo všetkých prípadoch Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako dovolací súd odmietol (spravidla) podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), t. j. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

Sťažovateľka uplatnila vo svojich dovolaniach viacero námietok, v konkrétnych okolnostiach konania o jej sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy [a tiež tohto konania podľa § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pozn.] treba za kľúčovú námietku považovať jej námietku založenú na dovolacom dôvode podľa § 237 písm. f) OSP, teda na tvrdení, že jej postupom príslušných súdov bola odňatá možnosť konať pred súdom. Sťažovateľka vo svojich dovolaniach (okrem iného) namietala, že okresné sudy rozhodli napadnutými uzneseniami o žiadostiach súdnych exekútorov o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vo veciach, v ktorých vystupuje ako oprávnená, bez nariadenia pojednávania a bez toho, aby sa ako oprávnená mohla k veciam vyjadriť, pričom odvolacie sudy následne nevyhoveli jej odvolaniam, t. j. nenapravili pochybenia v postupe a rozhodnutiach súdov prvého stupňa; tieto pochybenia majú podľa názoru sťažovateľky ústavný rozmer (intenzitu), a teda zakladajú dôvod na vyslovenie porušenia jej základných práv.

Najvyšší súd ako dovolací súd sa v zásade vo všetkých sťažnosťami sťažovateľky napadnutých uzneseniach vysporiadal s rozoberanou kľúčovou dovolacou námietkou na základe právneho názoru, podľa ktorého *«V štádiu, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až 124 O. s. p.) – postačujúce je totiž ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu, vrátane do neho založených listín. Vzhľadom na to sa oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie splnenia podmienok konania a predpokladov pre vyhovie žiadosti súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, nemusí vykonávať na pojednávaní a za prítomnosti oprávneného a povinného. Ak teda dovolateľka vyvodzuje existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f) OSP z toho, že súdy vykonali „dokazovanie“ bez nariadenia pojednávania a v jej neprítomnosti, ide o námietku neopodstatnenú. Namietaným postupom súdov nebola oprávnenej znemožnená realizácia jej procesných oprávnení.»*

Následne sťažovateľka podala proti v sťažnostiach označeným uzneseniam okresných súdov, krajských súdov a najvyššieho súdu sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých (najmä) namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

II.

Prehľad doterajšieho rozhodovania senátov ústavného súdu o sťažnostiach sťažovateľky

Sťažnosti sťažovateľky týkajúce sa problematiky uvedenej v časti I tohto uznesenia boli podľa platného rozvrhu práce pridelené všetkým senátom ústavného súdu, pričom z evidencie doterajšej rozhodovacej činnosti vyplýva, že ústavný súd

- väčšinu z nich (15) odmietol pri predbežnom prerokovaní (pozri ďalej uvedené uznesenia I., II. a III. senátu ústavného súdu),

- niektoré z nich (6) v časti týkajúcej sa porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru príslušnými rozhodnutiami najvyššieho súdu prijal na ďalšie konanie [uznesenia sp. zn. I. ÚS 547/2012 zo 7. novembra 2012, I. ÚS 38/2013 zo 6. februára 2013, II. ÚS 382/2013 z 10. júla 2013 (dotýka sa dvoch sťažností spojených na spoločné konanie), IV. ÚS 344/2012 z 3. júla 2012 a II. ÚS 499/2012 z 8. novembra 2012], pričom vo vzťahu k dvom z nich následne ústavný súd vyslovil, že sťažovateľkou označené práva porušené neboli, t. j. nevyhovel im (nálezy sp. zn. I. ÚS 547/2012 z 24. októbra 2013, I. ÚS 38/2013 z 24. októbra 2013), jednej z nich, naopak, II. senát ústavného súdu vyhovel (nález sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013) a o troch z nich dosiaľ nebolo meritórne rozhodnuté,

- konanie o jednej zo sťažností sťažovateľky bolo uznesením sp. zn. IV. ÚS 461/2012 z 28. augusta 2012 zastavené (sťažovateľka vzala sťažnosť späť) a

- o 15 ďalších sťažnostiach ústavný súd dosiaľ nerozhodoval, t. j. neboli zatiaľ predložené ani na predbežné prerokovanie (ide o sťažnosti vedené pod spisovými značkami: Rvp 12955/2012, Rvp 12956/2012, Rvp 12968/2012, Rvp 13059/2012, Rvp 14238/2012, Rvp 10237/2013, Rvp 10476/2013, Rvp 11948/2013, Rvp 16693/2013, Rvp 17963/2013, Rvp 17964/2013, Rvp 18759/2013, Rvp 18688/2013, Rvp 1881/2013, Rvp 1236/2014).

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že pri rozhodovaní o v zásade identických sťažnostiach sťažovateľky nie je postup jednotlivých senátov ústavného súdu jednotný, keďže

- na jednej strane I. a III. senát ústavného súdu o im pridelených sťažnostiach rozhodli buď tak, že im v konaní vo veci samej nevyhoveli (2), alebo ich odmietli (11) pri predbežnom prerokovaní (k trom rozhodnutiam I. senátu ústavného súdu je priložené odlišné stanovisko sudcu M. Ľalíka), ale

- na druhej strane II. senát ústavného súdu síce najprv 4 sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní, avšak následne o jednej zo sťažností rozhodol tak, že nálezom sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 jej vyhovel, pričom o dvoch ďalších sťažnostiach prijatých na ďalšie konanie zatiaľ meritórne nerozhodol (rovnako nie je rozhodnuté ani

o 7 ďalších sťažnostiach pridelených II. senátu ústavného súdu, ktoré neboli dosiaľ ani predbežne prerokované),

IV. senát ústavného súdu aj vzhľadom na nejednotnosť judikatúry dosiaľ o žiadnej zo sťažností sťažovateľky meritórne nerozhodol.

Na základe uvedeného by v zásade mohol aj IV. senát (obdobne ako I. a III. senát) ústavného súdu označiť nález sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 za exces z doterajšej (v zásade stabilizovanej) judikatúry senátov ústavného súdu bez postupu podľa § 6 zákona o ústavnom súde a o ďalších sťažnostiach sťažovateľky rozhodnúť tak, že ich odmietne pri predbežnom prerokovaní, resp. im nevyhovie.

Vychádzajúc zo skutočnosti, že

- nález sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 je založený na právnych názoroch, ktoré podľa názoru IV. senátu ústavného súdu majú racionálne jadro, pričom ich nemožno označiť za ústavne nekonformné,

- po vydaní označeného nálezu II. senátu ústavného súdu došlo k určitým zmenám aj v odôvodneniach odmietavých, resp. nevyhovujúcich rozhodnutí I. senátu ústavného súdu,

považuje IV. senát ústavného súdu za žiaduce predložiť kľúčové právne názory I., II. a III. senátu ústavného súdu vyslovené v ich doterajších rozhodnutiach na posúdenie plénu ústavného súdu na účely zjednotenia týchto právnych názorov pri rozhodovaní o dosiaľ nerozhodnutých (15) sťažnostiach sťažovateľky.

II.1 Rozhodovanie o sťažnostiach obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., v období do vydania nálezu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013

V období do vydania nálezu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 bolo právoplatne skončené konanie o 8 sťažnostiach sťažovateľky, ktoré boli pri predbežnom prerokovaní odmietnuté podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (v časti týkajúcej sa napadnutých uznesení najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti) uzneseniami sp. zn. III. ÚS 264/2012 z 19. apríla 2012, sp. zn. III. ÚS 595/2012 z 13. decembra 2012, sp. zn. I. ÚS 332/2012 z 27. júna 2012, sp. zn. I. ÚS 359/2012

z 23. augusta 2012 a sp. zn. II. ÚS 160/2013 z 19. marca 2013 (toto uznesenie sa týkalo 4 sťažností spojených na spoločné konanie).

Z obsahu označených uznesení I., II. a III. senátu ústavného súdu možno (zovšeobecňujúc) vyvodiť, že nimi boli predmetné sťažnosti sťažovateľky v časti týkajúcej sa napadnutých uznesení najvyššieho súdu odmietnuté ako zjavne neopodstatnené uplatnením konštantnej judikatúry ústavného súdu, t. j. s poukazom na skutočnosť, že rozhodnutia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu napadnuté sťažovateľkou nemožno považovať za arbitrárne, pričom sú zároveň ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnené.

V označených uzneseniach sa jednotlivé senáty ústavného súdu explicitne nevyjadrili ku kľúčovej námietke sťažovateľky, podľa ktorej všeobecné súdy v exekučných konaniach, v ktorých vystupuje ako oprávnená o žiadostiach súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcií, rozhodli bez nariadenia pojednávania, hoci (podľa jej tvrdenia) pre účely § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vykonávali dokazovanie, čím jej odňali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Tým, že boli v týchto uzneseniach odôvodnenia napadnutých uznesení najvyššieho súdu označené z ústavného hľadiska za akceptovateľné, sa I., II. a III. senát ústavného súdu (v zásade) konkludentne stotožnili s právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným vo všetkých napadnutých uzneseniach, ktorý je citovaný v časti I. tohto uznesenia, t. j. s právnym názorom, podľa ktorého *«V štádiu, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku)... nevykonáva dokazovanie... Ak teda dovolateľka vyvodzuje existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f) OSP z toho, že súdy vykonali „dokazovanie“ bez nariadenia pojednávania a v jej neprítomnosti, ide o námietku neopodstatnenú»* (v plnom znení je tento právny názor citovaný v časti I tohto uznesenia).

II.2 Právne názory, na ktorých je založený nález sp. zn. II. ÚS 499/2013 z 10. júla 2013

Svoj právny záver o porušení základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu založil II. senát ústavného súdu v náleze sp. zn. II. ÚS 499/2013 z 10. júla 2013 predovšetkým na týchto právnych názoroch:

a) II. senát ústavného súdu sa v prvom rade nestotožnil s právnym názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého súd konajúci podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku nevykonáva dokazovanie, keďže „Z citovaného ustanovenia je zrejmé, že úlohou súdu je preskúmať súlad návrhu na vykonanie exekúcie, exekučného titulu a žiadosti o vydanie poverenia so zákonom. Pre tento účel sa súd predovšetkým musí oboznámiť aspoň s obsahom návrhu na vykonanie exekúcie, ktorý ako podanie nebol adresovaný jemu, ale inému orgánu (súdnemu exekútorovi), a s obsahom exekučného titulu. Návrh sa podáva písomne, podobne exekučný titul sa podľa aktuálnej právnej úpravy vydáva spravidla písomne. **Ak sa súd oboznamuje s ich obsahom, ide nepochybne o vykonávanie dôkazu listinou** (§ 129 Občianskeho súdneho poriadku)...“.

b) V nadväznosti na citovaný právny názor II. senát ústavného súdu v označenom uznesení ďalej uviedol „***Ak exekučný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vykonáva iné dôkazy než tie, ktoré sú výslovne uvedené v citovanom ustanovení (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), ako aj v prípadoch, keď exekučný stav (či už po vykonaní takýchto dôkazov, alebo bez toho) na ťarchu oprávneného reviduje skutkový stav, na ktorom je založený exekučný titul, je povinný dať oprávnenému možnosť sa k takto vykonaným dôkazom a takto novo vytvorenej procesnej situácii vyjadriť***...“.

Vychádzajúc z citovaných právnych názorov, II. senát ústavného súdu po zistení, že „v prerokúvanej veci okresný súd i krajský súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku neobmedzili svoje skúmanie len na obsah exekučného titulu, návrhu na vykonanie exekúcie a žiadosti o vydanie poverenia, ale nad rámec toho preskúmali aj obsah poisťnej zmluvy s pripojenými všeobecnými poisťnými podmienkami a na ten účel nimi vykonali listinný dôkaz...“, konštatoval, že «Za týchto okolností bolo...

povinnosťou minimálne okresného súdu dať sťažovateľke priestor, aby sa zoznámila s dôkazmi, ktoré okresný súd vykonal, a skutkovými zisteniami, ktoré z nich vyvodzuje, a vyjadrila sa k nim, ako aj aby prípadne navrhla iné dôkazy na vyvrátenie týchto skutkových zistení. Uvedený priestor nevyhnutne nevyžaduje konanie pojednávania, vyžaduje však písomné alebo ústne vypočutie sťažovateľky k uvedeným otázkam. Len týmto postupom dôjde ku skutočnému naplneniu práva sťažovateľky na prerokovanie (takto vymedzenej odlišnej) veci „v jej prítomnosti“ a na „vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom“, ktoré jej zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.».

Na tomto základe II. senát ústavného súdu, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého najvyššiemu súdu ako dovolaciemu súdu „treba... pričítať porušenie základných práv nižšími súdmi okrem iného vtedy, keď najvyšší súd mal za predpokladu dodržania príkazu ústavokonformného výkladu zákonných noriem (porov. čl. 152 ods. 4 ústavy) možnosť tieto odstrániť alebo napraviť svojim rozhodnutím, no neurobil tak“, dospel k záveru „o porušení základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy najvyšším súdom napriek tomu, že pred najvyšším súdom v zásade neprichádza do úvahy dokazovanie v merite veci (§ 243a ods. 2 OSP)“.

II.3 Rozhodovanie o sťažnostiach obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., v období po vydaní nálezů sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013

Z už uvedeného možno vyvodit', že v období po vydaní nálezů sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 ústavný súd právoplatne skončil konanie o ďalších 9 sťažnostiach sťažovateľky, a to tak, že

a) 7 z nich odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (v časti týkajúcej sa napadnutých uznesení najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti); ide o uznesenia sp. zn. I. ÚS 41/2014 z 29. januára 2014, sp. zn. I. ÚS 675/2013 z 18. decembra 2013, sp. zn. I. ÚS 641/2013 z 30. októbra 2013 (k tomuto uzneseniu bolo priložené odlišné stanovisko sudcu M. Ľalíka), sp. zn. I. ÚS 14/2014 z 23. januára 2014, sp. zn. III. ÚS 480/2013 zo 6. novembra 2013, sp. zn. III. ÚS 40/2014 z 11. februára 2014, sp. zn. III. ÚS 433/2013 z 10. septembra 2013,

b) o 2 z nich rozhodol nálezmi, v ktorých vyslovil, že sťažovateľkou označené práva porušené neboli (nálezy sp. zn. I. ÚS 547/2012 z 24. októbra 2013 a sp. zn. I. ÚS 38/2013 z 24. októbra 2013, ku ktorým bolo priložené odlišné stanovisko sudcu M. Ľalíka).

Vo všetkých označených rozhodnutiach reagovali I. a III. senát ústavného súdu na to, že II. senát ústavného súdu medzičasom nálezom sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 rozhodol v prospech sťažovateľky (a tiež, že boli prijaté i jej ďalšie sťažnosti na ďalšie konanie), pričom III. senát sa v tejto súvislosti obmedzil vo svojich rozhodnutiach na konštatovanie, že označený nález nemôže mať na „*preskúmanú vec účinky záväzného aplikačného pravidla*“, zatiaľ čo I. senát ústavného súdu na túto skutočnosť reagoval obšírnejšie, keď napr. v uznesení sp. zn. I. ÚS 14/2014 (v bode 40) okrem iného uviedol:

„... senát II. ÚS v tomto opačnom rozhodnutí, ktorým vyhovel sťažovateľke – okrem toho, že ešte krátko predtým 28. februára 2013 vo veci sp. zn. II. ÚS 160/2013 (išlo dokonca o spojené štyri sťažnosti) sťažnosť sťažovateľky v obdobnej veci odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť – rozhodol bez toho, aby zdôvodnil potrebu zmeny doterajšej konštantnej judikatúry (napr. I. ÚS 359/2012, I. ÚS 332/2012, m. m IV. ÚS 461/2012, II. ÚS 160/2013, III. ÚS 264/2012, III. ÚS 595/2012, III. ÚS 433/2013, III. ÚS 455/2013), a predmetnú vec ani nepredložil podľa § 6 zákona o ústavnom súde plénu ústavného súdu pre účely zjednotenia právnych názorov senátov (k odchylnému právnemu názoru dochádza aj v súvislosti s procesnými rozhodnutiami o odmietnutí sťažností z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti, keďže ide o kvázimeritórne rozhodnutia, pozn.). Preto toto opačné rozhodnutie senátu II. ÚS možno bez ďalšieho považovať za ojedinelé a vybočujúce z inak konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu. Pri rozhodovaní (nielen) ústavného súdu je potrebné mať na zreteli predovšetkým záujem o stabilitu súdnych rozhodnutí. Judikátorne zmeny by sa mali – skôr výnimočne – diať na pozadí zmeny právnej úpravy alebo zmeny spoločenských pomerov, a aj to zákonom predvídaným spôsobom (§ 6 zákona o ústavnom súde). Pokiaľ takáto zmena nie je náležite odôvodnená a/alebo neprešla požadovanou zákonnou procedúrou, možno ju považovať za akt jurisdikčnej svojvôle.“

Pokiaľ ide o odôvodnenia príslušných „odmietavých“ uznesení, možno v zásade konštatovať, že uznesenia III. senátu (uznesenia sp. zn. III. ÚS 433/2013 z 10. septembra

2013, sp. zn. III. ÚS 455/2013 z 26. septembra 2013 a sp. zn. III. ÚS 480/2013 z 2. októbra 2013) a tiež uznesenie sp. zn. I. ÚS 641/2013 z 30. októbra 2013 sú porovnateľné s odôvodnením „odmietavých“ uznesení uvedených v časti II.1 tohto rozhodnutia, t. j. vo vzťahu ku kľúčovej námietke sťažovateľky, že všeobecné súdy v exekučných konaniach, v ktorých vystupuje ako oprávnená o žiadostiach súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcií, rozhodli bez nariadenia pojednávania, hoci (podľa jej tvrdenia) pre účely § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vykonávali dokazovanie, čím jej odňali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, nie je v týchto rozhodnutiach žiadna explicitná zmienka. Možno však z nich vyvodit' konkludentný súhlas s už spomínaným právnym názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého *„V štádiu, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku)... nevykonáva dokazovanie...“*.

V uzneseniach sp. zn. I. ÚS 675/2013 z 13. novembra 2013, sp. zn. I. ÚS 14/2014 z 23. januára 2014, sp. zn. I. ÚS 41/2014 z 29. januára 2014, ako aj v nálezoach sp. zn. I. ÚS 547/2012 z 24. októbra 2013 a sp. zn. I. ÚS 38/2013 z 24. októbra 2013 je navyše vyslovený tento právny názor:

«Pokiaľ sťažovateľka „in concreto“ namietala skutočnosť, že sa nemohla vyjadriť k vykonávanému dokazovaniu zo strany okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi, ústavný súd predostiera, že z pohľadu „materiálneho“ uvedení možnosť sťažovateľka mala a aj ju využila v rámci ňou podaných opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberali aj vyššie súdy (krajský súd a najvyšší súd). Z hľadiska princípu materiálnej pravdy reálny proces v danej veci teda zabezpečil, aby sa všeobecné súdy v rámci inštančného postupu zaoberali aj podstatnými dôvodmi uvádzanými sťažovateľkou v sťažnosti, aj keď nie podľa predstáv sťažovateľky, t. j. v rámci konania pred okresným súdom, ale v jeho celostnom priebehu.» (pozri I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014)

III.

Právne názory, ku ktorým dospel IV. senát ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 344/2012

V súlade s rozvrhom práce ústavného súdu bola IV. senátu ústavného súdu pridelená sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s namietaným porušením čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 228/2011 a jeho uznesením z 25. januára 2012, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 1 CoE 54/2011 a jeho uznesením z 23. februára 2011, ako aj postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 1125/2010 a jeho uznesením z 28. decembra 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka 28. júna 2007 uzavrela s povinnou poistnú zmluvu, na základe ktorej sa povinná zaviazala platiť dohodnuté poistné. Povinná v rozpore s poistnou zmluvou dohodnuté poistné prestala platiť. Sťažovateľka sa v súlade s rozhodcovskou doložkou obrátila na Arbitrážny súd v Košiciach (ďalej len „arbitrážny súd“), ktorý rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 2 C 898/2009 z 8. marca 2010 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“) zaviazal povinnú na zaplatenie dlžného poistného vo výške 36,05 €, úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy a trov rozhodcovského konania. Keďže povinná dlžné poistné v lehote vyplývajúcej z rozhodcovského rozsudku nezaplatila, sťažovateľka podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. Súdny exekútor 3. decembra 2010 podal okresnému súdu žiadosť o udelenie poverenia na výkon exekúcie, ku ktorej pripojil návrh sťažovateľky na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Okresný súd konajúci prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka postupoval tak, že 10. decembra 2010 vyzval súdneho exekútora zabezpečiť poistnú zmluvu, ktorú mala uzavrieť sťažovateľka s povinnou a ktorá obsahuje rozhodcovskú doložku, alebo predložiť rozhodcovskú zmluvu, ak bola právomoc rozhodcovského súdu dojednaná osobitne. Súdny exekútor na výzvu okresného súdu predložil poistnú zmluvu a poistné podmienky, ktoré boli súčasťou poistnej

zmluvy. Na základe takto zhromaždených dôkazov Okresný súd Lučenec rozhodol bez účasti sťažovateľky a bez nariadenia pojednávania uznesením sp. zn. 14 Er 1125/2010 z 28. decembra 2011 tak, že žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na výkon exekúcie zamietol.

O odvolaní sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu Okresného súdu Lučenec rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. k. 1 CoE 54/2011-51 z 23. februára 2011 tak, že odvolaním napadnuté uznesenie prvostupňového súdu potvrdil. Proti označenému uzneseniu odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie z dôvodov uvedených v § 237 písm. a) a f) OSP, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Cdo 228/2011 z 25. januára 2012 tak, že ho odmietol.

Sťažovateľka v sťažnosti zdôrazňuje, že o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bolo rozhodnuté bez nariadenia pojednávania, hoci Okresný súd Lučenec vykonal samostatné nové dokazovanie skutkového stavu (súd podľa tvrdenia sťažovateľky nevychádzal z obsahu rozhodcovského spisu, ale nanovo konštruoval skutkový stav prostredníctvom listinných dôkazov, ktoré si vyžiadal od súdneho exekútora), na základe ktorého dospel k opačným právnym záverom ako arbitrážny súd v základnom konaní, čo viedlo k faktickému zrušeniu účinkov rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu sťažovateľky. Podľa názoru sťažovateľky exekučný súd pri preskúmaní exekučného titulu – rozhodcovského rozsudku — prekročil svoju právomoc a preskúmal rozhodcovský titul z hľadísk, na ktoré ho zákon neoprávňuje.

Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 344/2012-30 z 3. júla 2012 bola sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s namietaným porušením čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 228/2011 a jeho uznesením z 25. januára 2012 prijatá na ďalšie konanie.

V nadväznosti na právne názory vyslovené v doterajších rozhodnutiach I., II. a III. senátu ústavného súdu o v zásade identických sťažnostiach sťažovateľky

považoval IV. senát ústavného súdu v súvislosti s rozhodovaním o jej sťažnosti vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 344/2012 za potrebné zaujať ústavne konformné stanovisko k dvom právnym problémom vyplývajúcim z posudzovanej veci:

a) akú právnu povahu má postup exekučného súdu pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku a aké dôsledky z neho vyplývajú z hľadiska požiadaviek na ochranu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy,

b) či je z hľadiska požiadaviek na ochranu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postačujúce, aby mal oprávnený možnosť vyjadriť sa k výsledkom preskúmania žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie exekučným súdom, ktoré spochybňujú exekučný titul len v rámci odvolacieho konania (príp. dovolacieho konania).

Podľa § 44 ods. 1 Exekučného poriadku exekútor, ktorému bol doručený návrh oprávneného na vykonanie exekúcie, predloží tento návrh spolu s exekučným titulom najneskôr do 15 dní od doručenia alebo odstránenia väd návrhu súdu (§ 45) a požiada ho o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c) a d). Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie.

Ústavný súd vo svojej judikatúre rešpektuje ustálenú prax všeobecných súdov, v zmysle ktorej sa pri preskúmaní splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie exekučný súd okrem iného zaoberá tým, či k návrhu na vykonanie exekúcie bol pripojený exekučný titul opatrený potvrdením o jeho vykonateľnosti, či bol vydaný orgánom, ktorý je na to oprávnený, a či je exekučný titul

vykonateľný tak po formálnej, ako aj materiálnej stránke. V rámci tohto skúmania nie je exekučný súd oprávnený posudzovať vecnú správnosť (skutkové a právne závery) exekučného titulu, môže však žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietnuť.

Ak je exekučným titulom rozhodcovský rozsudok, je exekučný súd oprávnený a aj povinný preskúmať rozhodcovský rozsudok z hľadísk, ktoré sú vymedzené v § 45 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“). Z dikcie označeného ustanovenia zákona o rozhodcovskom konaní zjavne vyplýva oprávnenie exekučného súdu preskúmať aj materiálnu vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku. Ak exekučný súd zistí naplnenie niektorého z dôvodov uvedených v § 45 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní, je povinný exekučné konanie zastaviť bez ohľadu na to, v akom štádiu (fáze) sa exekučné konanie nachádza (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 MCdo 11/2010 z 26. septembra 2011 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR 47/2012).

Rozsah preskúmania žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie vyplýva z § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého má exekučný súd preskúmať súlad exekučného titulu, žiadosti o udelenie poverenia a návrhu na vykonanie exekúcie so zákonom. Z takto vymedzeného rozsahu preskúmania vyplýva, že ide o preskúmanie listín, ku ktorých obsahu sa už oprávnený buď mal možnosť vyjadriť, alebo ich sám koncipoval. Exekučný titul bol totiž vydaný na podklade konania, na ktorom sa oprávnený zúčastnil, kde mohol prednášať svoje argumenty, navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, návrh na vykonanie exekúcie spísal a podal sám oprávnený (§ 38 Exekučného poriadku) a obsah žiadosti o udelenie poverenia, ktorá vychádza spravidla len z podkladov predložených oprávneným v návrhu na vykonanie exekúcie, môže oprávnený čiastočne taktiež ovplyvniť výberom súdneho exekútora a s jej obsahom sa zoznámiť nahliadnutím do spisu (§ 205 a § 206 Exekučného poriadku).

Zo sťažnosti sťažovateľky vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 344/2012, ako aj jej ďalších sťažností, o ktorých už rozhodovali (resp. by mali rozhodovať) iné senáty ústavného

súdu, vyplýva, že exekučný súd sa pri rozhodovaní podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku neobmedzil len na preskúmavanie v tomto ustanovení uvedených listín (žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul), ale vychádzal aj z ďalších listín, konkrétne poisťnej zmluvy a všeobecných poisťných podmienok.

V analogickej právnej situácii II. senát ústavného súdu v náleze sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 formuloval právny názor, podľa ktorého „Ak exekučný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vykonáva iné dôkazy než tie, ktoré sú výslovne uvedené v citovanom ustanovení (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), ako aj v prípadoch, keď exekučný stav (či už po vykonaní takýchto dôkazov, alebo bez toho) na ťarchu oprávneného reviduje skutkový stav, na ktorom je založený exekučný titul, je povinný dať oprávnenému možnosť sa k takto vykonaným dôkazom a takto novo vytvorenej procesnej situácii vyjadriť. To platí bez ohľadu na to, či sa k nim oprávnený mal šancu vyjadriť už v predchádzajúcom konaní, pretože nové posudzovanie týchto otázok exekučným súdom sa deje v čase, keď oprávnený spravidla nemôže legitímne očakávať opätovné otváranie týchto už raz otvorených otázok. Pri ich novom otvorení musí mať účastník opätovne možnosť navrhnúť jednak dôkazy na vyvrátenie skutkových zistení, ktoré vykonal exekučný súd, jednak prípadné dôkazy na podporu skutkového stavu v tom smere, v akom je zistený v exekučnom titule.“

II. senát ústavného súdu v označenom náleze zároveň uviedol že «v prerokúvanej veci okresný súd i krajský súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku neobmedzili svoje skúmanie len na obsah exekučného titulu, návrhu na vykonanie exekúcie a žiadosti o vydanie poverenia, ale nad rámec toho preskúmali aj obsah poisťnej zmluvy s pripojenými všeobecnými poisťnými podmienkami a na ten účel nimi vykonali listinný dôkaz. Z takto vykonaného listinného dôkazu dospeli súdy k (odchylnému) skutkovému stavu, na ktorom založili svoj právny záver o právnej povahe rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky a v dôsledku toho o jej neplatnosti. Týmto postupom v podstate znemožnili sťažovateľke uplatniť svoje právo priznané exekučným titulom, ktorého účinky (§ 37 rozhodcovského zákona) sa v zásade zhodujú

s účinkami právoplatného rozsudku, teda právoplatne priznaného nároku. Za týchto okolností bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou minimálne okresného súdu dať sťažovateľke priestor, aby sa zoznámila s dôkazmi, ktoré okresný súd vykonal, a skutkovými zisteniami, ktoré z nich vyvodzuje, a vyjadrila sa k nim, ako aj aby prípadne navrhla iné dôkazy na vyvrátenie týchto skutkových zistení. Uvedený priestor nevyhnutne nevyžaduje konanie pojednávania, vyžaduje však písomné alebo ústne vypočutie sťažovateľky k uvedeným otázkam. Len týmto postupom dôjde ku skutočnému naplneniu práva sťažovateľky na prerokovanie (takto vymedzenej odlišnej) veci „v jej prítomnosti“ a na „vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom“, ktoré jej zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.».

Citované závery II. senátu vyjadrené v označenom náleze v zásade zodpovedajú aj právnym názorom IV. senátu ústavného súdu, ku ktorým dospel pri rozhodovaní o veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 344/2012. Tieto právne názory IV. senátu ústavného súdu možno koncentrovane vyjadriť touto právnou vetou:

Pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa primerane uplatňujú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe na ťarchu oprávneného reviduje skutkový stav, na ktorom je založený exekučný titul, je povinný dať oprávnenému možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Z § 44 ods. 2 tretej a štvrtej vety Exekučného poriadku vyplýva, že ak exekučný súd žiadosť o uvedenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne, má oprávnený právo podať proti tomuto uzneseniu odvolanie, t. j. riadny opravný prostriedok.

Vzhľadom na skutočnosť, že výsledkom konania exekučného súdu môže byť aj zamietnutie žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, teda rozhodnutie s priamym právnym účinkom proti oprávnenému, právna úprava dáva oprávnenému možnosť podať opravný prostriedok a v jeho rámci nepochybne aj možnosť namietat' nerešpektovanie požiadaviek na jednotlivé zložky základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (predovšetkým práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom a tiež práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti) a žiadať odvolací súd o nápravu. Rovnako môže oprávnený v odvolaní proti zamietavému rozhodnutiu súdu prvého stupňa uplatniť obranu proti jeho prípadným nesprávnym skutkovým zisteniam alebo nesprávnemu právnemu posúdeniu veci a navrhnuť dôkazy na preukázanie väd, ktoré mohli spôsobiť, že súd prvého stupňa rozhodol nesprávne.

V exekučným súdom konajúcim podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (rozumej prvostupňovým exekučným súdom) novo vytvorenej procesnej situácii, ktorá v konečnom dôsledku fakticky znemožňuje vykonanie exekučného titulu, má oprávnený (a teda aj sťažovateľka, pozn.) možnosť realizovať, resp. domáhať sa realizácie svojho základného práva vyplývajúceho z čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. jeho jednotlivých zložiek — práva vyjadriť sa k novej procesnej situácii na podporu skutkového stavu zisteného v exekučnom titule a práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti), a to využitím opravného prostriedku proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, teda podaním odvolania, a to okrem iných aj z dôvodov uvedených v § 205 ods. 2 písm. b), d) a f) OSP, t. j. z dôvodu, že

- konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 205 ods. 2 písm. b)],
- súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam [§ 205 ods. 2 písm. d)],
- rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f)].

Podľa § 205a ods. 1 písm. b) OSP skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvého stupňa, sú pri odvolaní proti rozsudku alebo uzneseniu vo veci samej

odvolacím dôvodom len vtedy, ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej.

Ako už bolo uvedené v konkrétnych okolnostiach vecí sťažovateľky popísaných v jej sťažnostiach, je podľa názoru IV. senátu ústavného súdu z hľadiska prípadného vyslovenia porušenia ňou označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podstatná odpoveď na otázku, či možno pochybenie súdu prvého stupňa spočívajúce v tom, že nedal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k svojim skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcejmu (novému) právnomu posúdeniu veci, ktoré zakladajú dôvod na zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (hoci žiadosť exekútora preskúmal nad rámec uvedený v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku), konvalidovať v odvolacom konaní.

V náleze sp. zn. II. ÚS 499/2012 nie je vo vzťahu k tejto otázke explicitne vyslovený žiadny záver. Na druhej strane zo skutočnosti, že II. senát ústavného súdu v označenom náleze vyslovil porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu (ktoré zároveň zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie), možno v spojení s príslušnou časťou jeho odôvodnenia (podľa ktorej treba dovolaciemu súdu „... *pričítať porušenie základných práv nižšími súdmi okrem iného vtedy, keď najvyšší súd mal... možnosť tieto odstrániť alebo napraviť svojim rozhodnutím, no neurobil tak*“) implicitne vyvodiť záver, podľa ktorého nemožno toto pochybenie v odvolacom konaní odstrániť bez toho, aby bola vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie.

K uvedenej otázke, ktorú považuje IV. senát ústavného súdu za zásadnú, nemožno nájsť explicitnú odpoveď ani vo väčšine „odmietavých“ rozhodnutí jednotlivých senátov ústavného súdu, s výnimkou rozhodnutí vo veciach I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014, v ktorých sa uvádza:

«Pokiaľ sťažovateľka „in concreto“ namietala skutočnosť, že sa nemohla vyjadriť k vykonávanému dokazovaniu zo strany okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi, ústavný súd predostiera, že z pohľadu

„materiálneho“ uvedenú možnosť sťažovateľka mala a aj ju využila v rámci ňou podaných opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberali aj vyššie súdy (krajský súd a najvyšší súd)...»

V nadväznosti na uvedené IV. senát ústavného súdu konštatuje, že citovaný právny názor vyjadrený v označených rozhodnutiach I. senátu ústavného súdu zodpovedá doterajšej ustálenej judikatúre ústavného súdu v obdobných veciach (pozri najmä rozhodnutia o sťažnostiach obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o.), v rámci ktorých považoval za ústavne konformné, ak mala dotknutá obchodná spoločnosť možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré založili dôvody na rozhodnutie súdu prvého stupňa o zamietnutí udelenia poverenia na vykonanie exekúcie v rámci odvolacieho (príp. dovolacieho) konania (z ostatných rozhodnutí porovnaj napr. I. ÚS 742/2013, I. ÚS 743/2013, II. ÚS 59/2014, II. ÚS 64/2014, III. ÚS 401/2013, IV. ÚS 70/2014). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojich rozhodnutiach spravidla uvádza túto právnu vetu: „Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada (zásada kontradiktórnosti a z nej vyplývajúca požiadavka vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom či iným skutočnostiam dôležitým pre rozhodnutie, pozn.) dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom.“ Podstatné však je, aby bola účastníkovi skutočne daná možnosť vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia (jednotlivým dôkazom), nielen ku skutkovým zisteniam, ktoré z nich súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vyvodil.

Vychádzajúc z uvedeného, IV. senát ústavného súdu aj pri zdôraznení skutočnosti, že v zásade všetky skutkové zistenia a príslušné dokazovanie by mal vykonať súd prvého stupňa (a len celkom výnimočne odvolací súd), dospel k záveru, že aj na veci sťažovateľky možno vzťahovať už spomínaný ustálený právny názor ústavného súdu, ktorý bol primerane premietnutý aj do uznesení o niektorých sťažnostiach sťažovateľky (I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014). Pre účely rozhodovania o sťažnosti sťažovateľky vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 344/2012 považuje IV. senát ústavného súdu za vhodné vyjadriť uvedený právny názor touto právnou vetou:

Z ústavného hľadiska nie je nevyhnutné ani účelné poskytovať ochranu všetkým zložkám základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vrátane práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom každému účastníkovi v každom jednotlivom stupni súdneho konania. Ak súd prvého stupňa pri rozhodovaní o žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku pochybí tým, že nedá oprávnenému možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania, ktoré spochybňujú exekučný titul, postačuje pre ústavnú konformnosť konania ako celku, ak je oprávnenému reálne táto možnosť poskytnutá v odvolacom konaní.

IV.

Podľa § 6 zákona o ústavnom súde senát, ktorý v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospeje k právnemu názoru odchylnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov, predloží plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov. Plénum ústavného súdu rozhodne o zjednotení odchylných právnych názorov uznesením. Senát je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu.

Vzhľadom na skutočnosť, že IV. senát ústavného súdu v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou (rozhodovaním o sťažnosti vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 344/2012, pozn.) dospel k právnym názorom, ktoré sú (čiastočne) odchylné od právnych názorov, na ktorých sú založené doterajšie rozhodnutia iných senátov ústavného súdu, predkladá pred rozhodnutím vec plénu ústavného súdu, aby rozhodlo o zjednotení odchylných právnych názorov podľa § 6 zákona o ústavnom súde.

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že podľa IV. senátu ústavného súdu je pri rozhodovaní o veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 344/2012 (ako aj pri rozhodovaní o ďalších dosiaľ nerozhodnutých sťažnostiach sťažovateľky) potrebné vychádzať z týchto právnych názorov:

1. Pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa primerane uplatňujú ustanovenia Občianskeho súdneho

poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe na ťarchu oprávneného reviduje skutkový stav, na ktorom je založený exekučný titul, je povinný dať oprávnenému možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

2. Z ústavného hľadiska nie je nevyhnutné ani účelné poskytovať ochranu všetkým zložkám základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vrátane práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom každému účastníkovi v každom jednotlivom stupni súdneho konania. Ak súd prvého stupňa pri rozhodovaní o žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku pochybí tým, že nedá oprávnenému možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania, ktoré spochybňujú exekučný titul, postačuje pre ústavnú konformnosť konania ako celku, ak je oprávnenému reálne táto možnosť poskytnutá v odvolacom dovolacom konaní.

Citované právne názory sú odchylné od (niektorých) právnych názorov vyslovených v náleze II. senátu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 a zároveň spresňujú a dopĺňajú právne názory I. a III. senátu ústavného súdu vyslovené v rozhodnutiach o sťažnostiach sťažovateľky uvedených v časti II tohto uznesenia.

Vzhľadom na uvedené IV. senát ústavného súdu navrhol, aby plénum ústavného súdu rozhodlo o zjednotení odchylných právnych názorov senátov tak, že si osvojí jeho už uvedené právne názory a premietne ich do výroku tohto uznesenia.

Plénum ústavného súdu preskúmalo právne názory IV. senátu ústavného súdu k právnym problémom vyplývajúcim zo sťažností sťažovateľky a v zásade sa stotožnilo s jeho argumentáciou vyjadrenou v časti III tohto uznesenia. Na základe diskusie v pléne

ústavného súdu bol predložený na hlasovanie návrh stanoviska na zjednotenie odchylných právnych názorov senátov ústavného súdu v tomto znení:

Pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní.

Plénum ústavného súdu citovaný návrh stanoviska na zjednotenie odchylných právnych názorov schválilo, a preto je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Senáty ústavného súdu budú v zmysle § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazané týmto uznesením ústavného súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2014